

بررسی فقهی حقوقی عملیات استشهادی و عملیات انتحاری

سید مصطفی محقق داماد احمد آبادی*

شیما تقی زاده قوژدی**

چکیده

پس از واقعه ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱، در جامعه جهانی عناوینی مثل دموکراسی، آزادی، تساهل، تسامح و تروریسم رواج یافت، که گاه مورد استفاده و گاه سوءاستفاده قرار گرفت و در پی همین حوادث و اقدامات تروریستی پس از آن در کشورهای مختلف انگشت سوءظن و اتهام به سمت مسلمانان نشانه رفت؛ و برچسب‌های ناروا به مسلمانان تحت عنوان تروریست و خشونت طلب زده شد، و در نتیجه این فکر در جوامع القا شد که اسلام برابر با تروریسم است و در این راستا برای رسیدن به هدف خود از مفاهیمی چون جهاد و اصل شهادت و ایثار بهره جستند. همین افکار و القائات سبب شده است که بزرگان اسلام در صدد دفاع از این مفاهیم و اندیشه‌ها برآیند. دفاع مشروع، ترور، عملیات استشهادی، انتحار و عملیات انتحاری از موضوعات مهم در این مباحث هستند که در ادبیات سیاسی اسلام به تدریج ظاهر شده‌اند. به هر حال برای جلوگیری از این ادغام‌های نادرست، باید این مفاهیم را کالبدشکافی کرد، تا ویژگی‌ها و شرایط آن را بشناسیم و بین عملیات تروریستی و استشهادی و انتحاری تفاوت قائل شویم، و خطوط قرمز را مشخص کرده و اتهام تروریستی بودن را از این اعمال رفع کنیم.

واژگان کلیدی

خودکشی، عملیات انتحاری، عملیات استشهادی، دفاع، دفاع مشروع

* استاد دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی

** دانش آموخته کارشناسی ارشد فقه و مبانی حقوق، دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه آزاد اسلامی،

واحد تهران شمال